

У Х В А Л А
ПЕРШОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Зайця Сергія Анатолійовича, Мартиновської Анастасії Романівни, Мартиновського Романа Юрійовича, Свиридової Дар'ї Олександрівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5.3 статті 5, пункту 6.5 статті 6, підпункту 9 пункту 12.3, пункту 12.5, підпункту 2 пункту 12.8 статті 12 Закону України „Про створення вільної економічної зони „Крим“ та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території“

м. К и ї в
11 квітня 2018 року
№ 54-1(II)/2018

Справа № 3-171/2018 (1145/18)

Перша колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Шаптали Наталі Костянтинівни (секретар колегії) – головуючої, доповідача,
Запорожця Михайла Петровича,
Мойсика Володимира Романовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Зайця Сергія Анатолійовича, Мартиновської Анастасії Романівни, Мартиновського Романа Юрійовича, Свиридової Дар'ї Олександрівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5.3 статті 5, пункту 6.5 статті 6, підпункту 9 пункту 12.3, пункту 12.5, підпункту 2 пункту 12.8 статті 12 Закону України „Про створення вільної економічної зони „Крим“ та про

особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території“ від 12 серпня 2014 року № 1636–VII (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 43, ст. 2030) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Шапталу Н.К. та дослідивши матеріали справи, Перша колегія суддів Другого сенату Конституційний Суд України

у с т а н о в и л а :

1. Заєць Сергій Анатолійович, Мартиновська Анастасія Романівна, Мартиновський Роман Юрійович, Свиридова Дар'я Олександрівна звернулися до Конституційного Суду України з конституційною скаргою, у якій зазначили, що окружний адміністративний суд міста Києва постановою від 22 січня 2015 року відмовив у задоволенні позову до Національного банку України про визнання протиправною та скасування постанови Правління Національного банку України „Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони „Крим“ від 3 листопада 2014 року № 699 зі змінами (далі – Постанова). В постанові про відмову в задоволенні позову суд зазначив, що Постанова прийнята на виконання вимог Закону України „Про створення вільної економічної зони „Крим“ та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території“ від 12 серпня 2014 року № 1636–VII зі змінами (далі – Закон № 1636).

Не погодившись з вказаною постановою окружного адміністративного суду міста Києва від 22 січня 2015 року, автори клопотання звернулись з апеляційною скаргою до Київського апеляційного адміністративного суду, який ухвалою від 21 квітня 2015 року звернувся до Верховного Суду України з клопотанням про звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності окремих положень

Закону № 1636 Конституції України, зупинивши на цей час провадження у справі.

Пленум Верховного Суду України постановою „Про відмову у зверненні до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо конституційності пункту 5.3 статті 5 та пункту 6.5 статті 6 Закону України від 12 серпня 2014 року № 1636–VIII „Про створення вільної економічної зони „Крим“ та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України“ від 3 липня 2015 року № 16 визнав, що не має підстав для звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням, зазначивши, що у пункті 1 Постанови врегульовано ширше коло відносин, ніж передбачено Законом № 1636, тобто Національний банк України на власний розсуд ототожнив (допустив підміну економічних понять) мито та податки з валютним і зовнішньоекономічним регулюванням. З огляду на це Пленум Верховного Суду України дійшов висновку, що у судовій справі фактично йдеться про законність пункту 1 Постанови, а не про конституційність окремих положень Закону № 1636, що не може бути підставою для звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням.

Київський апеляційний адміністративний суд постановою від 1 вересня 2015 року апеляційну скаргу Зайця С.А., Мартиновської А.Р., Мартиновського Р.Ю., Свиридової Д.О. частково задовольнив: постанову окружного адміністративного суду міста Києва від 22 січня 2015 року скасував у частині відмови у задоволенні позовних вимог про визнання протиправним та скасування пункту 1 Постанови, визнавши його незаконним та скасувавши, в іншій частині постанову окружного адміністративного суду міста Києва від 22 січня 2015 року залишив без змін.

Вищий адміністративний суд України 24 грудня 2015 року розглянув касаційну скаргу Зайця С.А., Мартиновської А.Р., Мартиновського Р.Ю., Свиридової Д.О. та скасував рішення судів першої та апеляційної інстанції і направив справу на новий судовий розгляд, з огляду на порушення судами

попередніх інстанції норм процесуального права, які унеможливили встановлення фактичних обставин справи.

Окружний адміністративний суд міста Києва постановою від 27 липня 2016 року у задоволенні позову Зайця С.А., Мартиновської А.Р., Мартиновського Р.Ю., Свиридової Д.О. відмовив, мотивувавши тим, що оскаржувана авторами клопотання Постанова є правомірною, оскільки прийнята на виконання положень Закону № 1636 та в межах повноважень, передбачених Законом України „Про Національний банк України“.

Київський апеляційний адміністративний суд ухвалою від 20 жовтня 2016 року рішення суду першої інстанції залишив без змін, а Вищий адміністративний суд України ухвалою від 8 листопада 2017 року касаційну скаргу авторів клопотання відхилив і залишив без змін постанову окружного адміністративного суду міста Києва від 27 липня 2016 року та ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 20 жовтня 2016 року.

Отже, як зазначають автори клопотання, ухвала Вищого адміністративного суду України від 8 листопада 2017 року є остаточним судовим рішенням, в якому було застосовано положення пункту 5.3 статті 5, пункту 6.5 статті 6, підпункту 9 пункту 12.3, пункту 12.5, підпункту 2 пункту 12.8 статті 12 Закону № 1636, які є предметом оскарження у конституційній скарзі та які не відповідають статті 24 Конституції України.

Оспорюваними положеннями Закону № 1636 встановлено, що

– „Фізична особа, яка має податкову адресу (місце проживання), юридична особа (відокремлений підрозділ), яка має податкову адресу (місцезнаходження) на території ВЕЗ „Крим“, прирівнюються з метою оподаткування до нерезидента. Фізична особа, яка має податкову адресу (місце проживання), юридична особа (відокремлений підрозділ), яка має податкову адресу (місцезнаходження) на іншій території України, прирівнюються з метою оподаткування до резидента“ (пункт 5.3 статті 5);

– „Для цілей застосування податкового та митного законодавства договори, укладені між суб'єктами господарювання із місцезнаходженням

(місцем проживання) на території ВЕЗ „Крим“ та іншими суб'єктами господарювання, є документами, що використовуються замість зовнішньоекономічних договорів (контрактів)“ (пункт 6.5 статті 6);

– „будь-які доходи з джерелом їхнього походження з іншої території України, що нараховуються (виплачуються) на користь осіб, прирівняних до нерезидентів, оподатковуються за правилами, встановленими для їхньої виплати (репатріації) за кордон України“ (підпункт 9 пункту 12.3 статті 12);

– „Фізичні особи (іноземці, особи без громадянства, громадяни України), які мають місце проживання на тимчасово окупованій території України, у тому числі ті, що тимчасово перебувають на іншій території України, а також юридичні особи та їх відокремлені підрозділи із місцезнаходженням на тимчасово окупованій території України для цілей здійснення митних формальностей визнаються нерезидентами“ (пункт 12.5 статті 12);

– „переміщення готівкової валюти держави-окупанта через адміністративний кордон ВЕЗ „Крим“ забороняється, за винятком її переміщення фізичними особами в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10 000 гривень, за умови усного декларування посадовій особі митниці“ (підпункт 2 пункту 12.8 статті 12).

На думку авторів клопотання, оспорювані положення Закону № 1636 порушують принцип рівності громадян України перед законом, передбачений статтею 24 Конституції України, та є дискримінаційними для громадян України з „кримською пропискою“, оскільки прирівнюють їх до нерезидентів України та встановлюють для них порядок доступу до реалізації економічних прав (купівля іноземної валюти, банківські розрахунки) та проходження податкових і митних процедур, відмінний від встановленого для громадян України, які є резидентами України.

Обґрунтовуючи свою позицію Заєць С.А., Мартиновська А.Р., Мартиновський Р.Ю., Свиридова Д.О. наводять зміст частин першої, другої статті 24 Конституції України, підпункту 14.1.213 пункту 14.1 статті 14

Податкового кодексу України, якими визначено поняття „резидент“, „нерезидент“; Постанову; пункти 9, 10 розділу III Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12 грудня 2002 року № 502 зі змінами (далі – Інструкція); пункт 7.8 глави 7 Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492 зі змінами (далі – Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах); листи різних банківських установ тощо.

2. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Перша колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить з такого.

2.1. Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ у конституційній скарзі зазначаються короткий виклад остаточного судового рішення, в якому було застосовано відповідні положення закону України; конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України; обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону; відомості про документи і матеріали, на які посилається суб'єкт права на конституційну скаргу, із наданням копій цих документів і матеріалів (пункти 3, 5, 6, 7 частини другої статті 55).

Відповідно до абзацу першого частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга

вважається прийнятною, зокрема, за умов її відповідності вимогам, передбаченим у статті 55 цього закону.

2.2. Зміст конституційної скарги та долучених до неї матеріалів вказує на те, що, обґрунтовуючи неконституційність положень пункту 5.3 статті 5, пункту 6.5 статті 6, підпункту 9 пункту 12.3, пункту 12.5, підпункту 2 пункту 12.8 статті 12 Закону № 1636, автори клопотання фактично висловлюють свою незгоду з порядком здійснення валютних операцій та господарської діяльності, визначеним для осіб, які є громадянами України та зареєстровані/постійно проживають на території вільної економічної зони „Крим“. Проте такий порядок визначено не в Законі № 1636, а в підзаконних нормативно-правових актах, зокрема і тих, на які посилаються автори клопотання, а саме: у Постанові, Інструкції, Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах тощо.

Відповідно до статті 151¹ Конституції України Конституційний Суд України за конституційною скаргою особи вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України.

Наведене свідчить, що Заєць С.А., Мартиновська А.Р., Мартиновський Р.Ю., Свиридова Д.О. не навели належного обґрунтування неконституційності оспорюваних положень Закону № 1636 в контексті вимог пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, а питання, порушені авторами клопотання, не належать до повноважень Конституційного Суду України, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 2 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

2.3. Із долученої до конституційної скарги копію ухвали Вищого адміністративного суду України від 8 листопада 2017 року, яку автори клопотання визначили остаточним судовим рішенням у їх справі, вбачається,

що в ній застосовано лише положення пункту 5.3 статті 5, пункту 6.5 статті 6 та пункту 12.5 статті 12 Закону № 1636. Положення підпункту 9 пункту 12.3, підпункту 2 пункту 12.8 статті 12 Закону № 1636 у вказаному судовому рішенні застосовані не були.

Таким чином, автори клопотання не дотримали вимог до конституційної скарги, передбачених пунктом 3 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, стосовно необхідності застосування оспорюваних до Конституційного Суду України положень законів України в остаточному судовому рішенні.

Крім того, з конституційної скарги вбачається, що автори клопотання в одному випадку зазначають про необхідність здійснення перевірки оспорюваних положень Закону № 1636 на відповідність їх вимогам статті 24 Конституції України без конкретизації її частини, а в іншому – ставлять питання щодо невідповідності оспорюваних положень лише частинам першій та другій статті 24 Конституції України, що свідчить про невизначеність конкретних положень Конституції України, на відповідність яким належить перевірити Закон № 1636, а отже, є порушенням вимог до конституційної скарги, встановлених у пункті 5 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Також у конституційній скарзі не дотримано вимог Закону України „Про Конституційний Суд України“ щодо необхідності надання копій документів і матеріалів, на які є посилання у конституційній скарзі (пункті 7 частини другої статті 55).

Перша колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України з огляду на те, що конституційна скарга не відповідає вимогам пунктів 3, 5, 7 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, вважає конституційну скаргу Зайця С.А., Мартиновської А.Р., Мартиновського Р.Ю., Свиридової Д.О. неприйнятною, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, статтями 7, 32, 37, 55, 56, 61, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України, Перша колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Зайця Сергія Анатолійовича, Мартиновської Анастасії Романівни, Мартиновського Романа Юрійовича, Свиридової Дар'ї Олександрівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5.3 статті 5, пункту 6.5 статті 6, підпункту 9 пункту 12.3, пункту 12.5, підпункту 2 пункту 12.8 статті 12 Закону України „Про створення вільної економічної зони „Крим“ та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території“ від 12 серпня 2014 року № 1636–VII зі змінами на підставі пунктів 2, 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційній скарзі; неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Першої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

Судді
Конституційного Суду України

Запорожець М.П.

Мойсик В.Р.

Шаптала Н.К.